

Resim-İş Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Yrd. Doç. Dr. Pesent DOĞAN

Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Göztepe Kampüsü, Kadıköy / İstanbul / Türkiye

Özet

Bu araştırma, Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirli değişkenler açısından değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2013-2014 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği programında öğrenim gören 160 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli ile gerçekleştirilen bu çalışmada, “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve LSD post hoc testi kullanılmıştır. Araştırmada Resim-İş öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duydukları sevginin, üst sınıf öğrencilerinde ve kadın öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, sosyo-ekonomik seviyenin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile bir ilişki içerisinde olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik; Meslekî tutum; Resim-İş.

An Investigation of the Attitudes of Art and Craft Teacher Candidates toward Teaching With Respect To Some Demographical Variables

Abstract

This study was conducted in order to investigate the attitudes of art and craft teacher candidates toward teaching with respect to some demographical variables. The study was conducted in 2013-2014 fall term in Marmara University, Atatürk Education Faculty. The participants were 160 teacher candidates studying in Art and Craft Teaching Department. Study was conducted as a survey design. The data collection tool for the present study is "Teaching Attitude Scale". For the analysis, mean, frequency, one way analysis of variance (ANOVA) and LSD post hoc statistics were used to describe the data and the answer' to the research questions. The findings of the study revealed female students and the ones who are in their third and fourth years in the program have positive attitudes toward teaching. Additionally, the present study showed that socio-economic status had no relationship with the attitudes toward teaching.

Keywords: Teaching; Occupational attitudes; Arts and crafts.

Extended Summary

Purpose

This study was conducted in order to investigate the attitudes of art and craft teacher candidates toward teaching with respect to some demographical variables. The study was conducted in 2013-2014 fall term in Marmara University, Atatürk Education Faculty. For this purpose the following research questions was tested

1. Is there any significant difference of the attitudes of Art and Craft teacher candidates by their year in the program?
2. Is there any significant difference of the attitudes of Art and Craft teacher candidates by their gender?

Is there any significant difference of the attitudes of Art and Craft teacher candidates by their monthly expenditure?

Method

The participants were 160 teacher candidates studying in the Art and Craft Teaching Department. All of the candidates are graduate level students in Marmara University that is located in Istanbul. Study was conducted as a survey design. The data collection tool for the present study is “Teaching Attitude Scale” which is developed by Kaptan (1998). The inventory was composed of 34 likert type scale and composed of three factors: affection, values and adjustment. For the analysis, mean, frequency, one way analysis of variance (ANOVA) and LSD post hoc statistics were used to describe the data and the answers to the research questions.

Findings

The findings of the study revealed that there is a statistically significant difference by the gender variable in affection subscale among the participants. By that finding, female students were found to have higher affection scores than the male candidates [$F(1,158)= 8.96$; $p<0.01$]. On the other hand, it was found that, there was no statistically significant difference of the other subscale scores by gender. The other

findings showed that affection scores of third and fourth year students was found significantly higher than the first year students [$F(3,156)=3.53; p<0.05$]. As similar to the gender variable, values and adjustment scores of the candidates were found to show no difference the year of them. Finally, it was found that, the monthly expenditures of the participants had no statistically significant effect on the subscale scores of the participants.

Discussion and Conclusion

In the current study, attitudes of the arts and crafts teacher candidates toward teaching was investigated with respect to some demographical variables. The results showed that, female participants show more affection toward teaching than male ones. That finding is similar with the earlier studies conducted with teacher candidates from different areas (Çapri ve Çelikkaleli, 2008 and Akkaya, 2009). On the other hand, it was found that there are some contrasting results in the literature. For instance, in the studies conducted by Eraslan and Çakıcı (2011), Çakır, Kan and Sünbül (2006), Karahan, 2005 and Tanel, Şengören and Tanel (2007), it was found that no gender related difference existing. On the other hand, there was no gender related difference on the scores of values and affection sub dimensions.

The other important finding showed that, there was a statistically significant difference between the first year-third year and first year-fourth year students in terms of their affection toward teaching. This finding gives a parallel results with the previous studies (Sağlam, 2008; Çapa and Çil, 2000; Tanel, Şengören and Tanel, 2007). On the

other hand, another study conducted by Baykara Pehlivan (2008) gave contrasting results. As it was found with the gender variable, there was no “years of the study” related difference on the scores of values and affection sub dimensions.

Those contrasting results means that more study is needed to get more reliable results. That, study was the first one conducted with arts and crafts teacher candidates. For that reason, it is not possible to be able to make comparison with the previous studies. One another factor that affects making comparisons is the fact that, most of the previous studies used different scales as measurement instruments. Even so, it can be concluded that, gender and years of the study could be said to have an effect on the attitudes of arts and crafts teacher candidates toward teaching.

Giriş

Eğitim sisteminin temel bileşeni olan öğretmenlerin ülkenin refah seviyesinin artmasında, farklı sektörlerde gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki düzenin ve sosyal barışın temin edilip sürdürülmesinde, toplumu oluşturan fertlerin sosyalleşerek hayata hazır hâle geçmelerinde, toplumun kültür ve değerlerinin sonraki jenerasyonlara aktarılmasındaki rolü açısından önemleri oldukça fazladır (Özden, 1999, s.9).

Öğretmenler, üniversitelerin eğitim fakültelerinde ilgili programlarda dört ya da beş yıl süren bir eğitim sonucunda yeterlilik kazanmaktadırlar. Öğretmenlerin önemi ve toplumun geleceği açısından

rolleri ile düşünülürken öğretmen yetiştirme programlarının başarısının artırılması ve kaliteli öğretmenlerin yetiştirilmesi için öğretmen adaylarının gelecekte yapacakları mesleklerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve olumsuz ise olumlu yönde değiştirilmesi nitelikli öğretmen yetiştirmek için oldukça önemlidir. Çünkü olumsuz tutumlar beğenilmeyen, reddedici davranışlara sürükleyeceği gibi; olumlu tutumlar başarı çabasını ve dersin konularına olan ilgiyi artıracak, öğrenmeyi kolaylaştıracak, öğrenci ile öğretmenin başarısını ve programın etkililiğini olumlu yönde etkileyecektir. Olumsuz tutumlar ise tahmin edilebileceği gibi başarıyı olumsuz yönde etkileyecektir (Semerci ve Semerci, 2004).

Öğretmenin göstermiş olduğu her tavır, tutum ve davranış onun öğretmenlik nitelikleri ile yakından ilişkilidir ve bir öğretmen olarak niteliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Öğretmen, her açıdan yetişmesine rehberlik ettiği öğrencilerine ve topluma örnek olmaktadır (Ataunal, 2003, s.17). MEB, öğretmen yeterliğini “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak belirtmiştir (MEB, 2008, s.viii). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bir öğretmenin yeterli seviyede başarı gösterebilmesi için görevine karşı istenen tutuma sahip olması, görevini yapmaya yeterli düzeyde güdülenmesi, etkili bir öğretim süreci geçirebilmesi için gerekli etkinlikleri yapmaya ortamın elverişli olması gerekmektedir (Gündüz, 2003, s.32). Bütün bu faktörler öğretmenlerinin tutumunu etkileyecektir. Ayrıca, öğretmenlik mesleğine başlamadan önce öğretmenlik mesleğine ve mesleğin içer-

diği etkinliklere yönelik tutumları bilmek de meslekteki başarıyı ve doyumunu yordayacak önemli bir değişkendir (Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven, 2000).

Yani geleceğin nitelikli, başarılı ve yaptığı işi zevk alarak yapan öğretmenler bu mesleğe yönelik olumlu tutumlara sahip olanlardır. Bu durum, öğretim süreci içerisinde öğretmen adaylarının öğrenme yaşantıları, edinecekleri meslek anlayışlarına temel teşkil edeceğinden dolayı bu yaşantıların mesleğe karşı olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Böylece öğretmen adayları öğretmen olduklarında öğrencilere karşı daha olumlu bir yaklaşım gösterirler, sorgulayıcı olurlar, yaratıcı düşünebilirler ve öğrendikleri yeni bilgiyi öğrenme ortamına rahatlıkla aktarabilirler, olumlu tutumları beden dillerine ve eylemlerine yansır ve öğrencileri daha kolay güdülerler, öğrencilere samimi ve sıcak bir yaklaşımla davranırlar, otoriter bir tutum göstermezler, zaman yönetimi açısından başarılı olurlar, mesleklerini severek gerçekleştirirler, öğretmenin görev, sorumluluk ve gerekliliklerini olabilecek en iyi bir tarzla yürütürler (Çeliköz ve Çetin, 2004).

İlgili literatür incelendiğinde farklı alanlarda öğretim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ve bu tutumlarla ilişkili demografik özellikleri belirlemeyi amaçlayan birçok çalışmanın olduğu görülmüştür (Semerci, 1999; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2009; Baykara Pehlivan, 2008; Ceyhan, 2003; Şimşek, 2005; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Aslan ve Köksal Akyol, 2006; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Öztürk, Doğan ve

Koç, 2005; Sağlam, 2008; Köğce, Aydın ve Yıldız, 2009; Tezel Özbek ve Aytakin, 2003 ve Güdek, 2007). Fakat ilgili literatürde Resim-İş öğretmenlerinin öğretmen mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik herhangi bir çalışmanın gerçekleştirilmediği görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları buldukları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları aylık harcama miktarlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırmanın genel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Hâli hazırdaki bu araştırmayla, Resim-İş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, bu tutumların bazı demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada, algı ve tutumlar kendi şartları bağlamında olduğu gibi gözlenmekte ve tanımlanmaktadır. Tarama modellerinde; mevcûd durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır. Durumlar genellikle doğal çevre içinde oluşmaktadır. Bu tür araştırmalarda değişkenlerin deneysel ve fizikî olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da

gelmemesini kontrol diye bir durum söz konusu değildir. Gerçekte üzerinde araştırma yapılan olaylar ve davranışlar, bu çalışmalar yapılmıyorsa bile aynı şekilde devam edecektir (Kaptan, 1998).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Resim-İş öğretmenliği programlarına kayıtlı Resim-İş öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise 2013-2014 öğretim yılı güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim-İş öğretmenliğinde okuyan 160 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarına ait demografik özellikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Resim-İş Öğretmen Adaylarına Ait Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Öğrenci Sayısı (n=160)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	132	82.5
Erkek	28	17.5
Sınıf		
I. Sınıf	67	41.9
II.Sınıf	25	15.6
III. Sınıf	29	18.1
IV. Sınıf	39	24.4
Aylık Harcama		
0-500 TL	88	55
501-1000 TL	57	35.6
1001-1500 TL	15	9.4

Tablo 1’de görüldüğü gibi, örneklem grubunda yer alan Resim-İş öğretmen adaylarının % 82.5’ini (132 kişi) kadınlar, % 17.5’ini (28 kişi) erkekler oluşturmaktadır. Adayların % 41.9’unu (67 kişi) I. sınıf öğrencileri, % 15.6’sını (25 kişi) II. sınıf öğrencileri, % 18,1’ini (29 kişi) III. sınıf öğrencileri ve 24.4’ünü (39 kişi) IV. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Son olarak, aday öğretmenlerin % 55’inin (88 kişi) aylık harcamaları 0-500 TL, % 35.6’sının (57 kişi) aylık harcamaları 501-1000 TL ve % 15’inin (9.4 kişi) aylık harcamaları 501-1000 TL aralığındadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Çetin (2006) tarafından geliştirilen “*Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği*” (ÖMTÖ) kullanılmıştır. Bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen ve 341 kişiden oluşan öğretmen aday grubu ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için hesaplanan iç tutarlık katsayı (Cronbach alpha) değeri $\alpha=0.95$ olarak bulunmuştur. Geçerlik çalışması kapsamında gerçekleştirilen Açıklayıcı Faktör Analizi sonucuna göre ölçeğin öğretmenlik mesleğiyle ilgili üç temel yapıyı (*sevgi, değer, uyum*) yansıttığı görülmüştür.

Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının demografik özellikleri ile ilgili bilgi toplamak üzere kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda öğrencilerin cinsiyeti, buldukları sınıf seviyesi ve sosyo-ekonomik durumlarının dolaylı bir göstergesi olarak aylık ortalama

harcama seviyeleri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Öğretim yılının ilk dönemi olması sebebi ile öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili bilgi toplama yoluna gidilmemiştir; çünkü araştırmaya katılan I. sınıf öğrencilerinin geçerli bir not ortalaması bulunmamaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan veriler araştırmacı tarafından 2013-2014 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Göztepe yerleşkesinde öğrenimlerine devam eden Resim-İş öğretmen adayları ile sınıf ortamında grup hâlinde görüşülerek toplanmıştır. Öğrencilere öncelikli olarak çalışmanın amacı ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapıldıktan sonra gönüllülük esasına dayalı olarak veri toplama aracını doldurmaları istenmiştir. Ölçme aracının doldurulması ile ilgili herhangi bir zaman kısıtlamasına gidilmemiştir; fakat öğrencilerin 5-10 dk. aralığında değişen sürelerde veri toplama sürecini tamamladıkları görülmüştür. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği'nin maddeleri "Kuvvetle Katılıyorum" seçeneğinden "Asla Katılmam" seçeneğine doğru beşli Likert türünde olduğundan dolayı her üç alt boyut için ters maddeler yeniden kodlanmış ve madde skorları toplanarak alt boyut toplam skorları elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler demografik olarak farklı alt gruplara göre *Tek Yönlü Varyans Analizi* (ANOVA) kullanılarak karşılaştırılmıştır. Ayrıca katılımcılara ait demografik özelliklerin betimlenebilmesi için frekans ve yüzdelik istatistikleri hesaplanmıştır.

Bulgular

Resim-İş Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının “Sınıf Düzeyi” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının buldukları sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için ÖMTÖ alt boyutlarının her birisi için ANOVA gerçekleştirilmiştir.

Buna göre, araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarının “Sevgi” alt boyutunun sınıf seviyesine göre ANOVA sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Resim-İş Öğretmenlerinin Sevgi Alt-boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p	Anlamlı Farklar
Gruplar Arası	2951	3	983	3.53	0.016	1. sınıf < 3. sınıf, 1.sınıf < 4. sınıf
Gruplar İçi	43535	156	279			
Toplam	46487	159				

Buna göre, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan “ANOVA” sonucuna göre; Resim-İş öğretmenliği adaylarının öğretmenliğine yönelik tutum puanlarının, sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir [F(3,156)=3.53; p<.05]. Bu farkın hangi grupların ortalamaları arasındaki farktan kaynaklandığını belirleyebilmek için gerçekleştirilen “LSD” post-hoc testi sonuçları göstermiştir ki birinci sınıflar ($\bar{X}$ =78.07, SS=16.23) ile üçüncü ($\bar{X}$ =88,24, SS=17.79) ve dör-

düncü ($\bar{X}=86.64$, $SS=17.56$) sınıfların öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. İkinci sınıf öğrencilerinin “Sevgi” alt boyutunda elde ettikleri skorların ($\bar{X}=83.76$, $SS=15.22$) ise diğer gruplar ile anlamlı seviyede farklılaşmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarının “Değer” alt boyutunun sınıf seviyesine göre ANOVA sonuçları Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Resim-İş Öğretmenlerinin Değer Alt-boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p
Gruplar Arası	98	3	32.83	1.87	.136
Gruplar İçi	2733	156	17.52		
Toplam	2832	159			

Buna göre, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan “ANOVA” sonucuna göre; Resim-İş öğretmenliği adaylarının öğretmenliğine yönelik tutum puanlarının, sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(3.156)=1.87$; $p>.05$]. Bu bulgu göstermektedir ki birinci sınıflar ($\bar{X}=30.85$, $SS=4.20$), ikinci ($\bar{X}=30.04$, $SS=4.80$), üçüncü ($\bar{X}=31.82$, $SS=3.76$) ve dördüncü ($\bar{X}=32.28$, $SS=4.02$) sınıfların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında “Değer” alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarının “Uyum” alt

boyutunun sınıf seviyesine göre ANOVA sonuçları Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Resim-İş Öğretmenlerinin Uyum Alt-boyutu Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	<i>p</i>
Gruplar Arası	51.414	3	17.138	1.04	.376
Gruplar İçi	2566.561	156	16.452		
Toplam	2617.975	159			

Resim-İş öğretmen adaylarının “Uyum” alt boyut skorlarının gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için gerçekleştirilen “ANOVA” sonucuna göre; skorlar sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(3.156)=1,87$; $p>.05$]. Bu bulgu göstermektedir ki birinci sınıflar ($\bar{X}=18.82$, $SS=4,03$), ikinci ($\bar{X}=19.52$, $SS=3,89$), üçüncü ($\bar{X}=19.41$, $SS=4.21$) ve dördüncü ($\bar{X}=20.25$, $SS=4.09$) sınıfların “Uyum” alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Resim-İş Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının “Cinsiyet” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan Resim-İş öğretmen adaylarının “Sevgi” alt boyutunun sınıf seviyesine göre ANOVA sonuçları Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Resim-İş Öğretmenlerinin Sevgi Alt-boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p	Anlamlı Farklar
Gruplar Arası	2494	1	2494	8.96	.003	<i>Kadın > Erkek</i>
Gruplar İçi	43993	158	278			
Toplam	46487	159				

Gerçekleştirilen “ANOVA” testi sonucuna göre; Resim-İş öğretmenliği adaylarının öğretmenliğine yönelik tutumlarında “Sevgi” alt boyut puanlarının, cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür [$F(1,158)=8.96$; $p<.01$]. Bu farkın hangi grupların ortalamaları arasındaki farktan kaynaklandığını belirleyebilmek için gerçekleştirilen “LSD” post-hoc testi sonuçlarına göre kadın öğretmen adaylarının ($\bar{X}=84.71$, $SS=17.14$) bu alt boyuttan elde ettikleri puanlar erkek öğretmen adaylarının ($\bar{X}=74.32$, $SS=14.28$) elde ettikleri tutum puanlarından istatistiksel olarak anlamlı seviyede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Resim-İş öğretmen adaylarının “Değer” alt boyutunun cinsiyete göre ANOVA sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Resim-İş Öğretmenlerinin Değer Alt-boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p
Gruplar Arası	50	1	50	2.84	.094
Gruplar İçi	2781	158	17.6		
Toplam	2832	159			

“Değer” alt boyutunda cinsiyete göre farklılaşmayı belirlemek için gerçekleştirilen “ANOVA” testi sonucuna göre Resim-İş öğretmenliği adaylarının öğretmenliğine yönelik tutumlarında cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [$F(1.158)=2.84, p>.05$]. Buna göre, kadın öğretmen adaylarının ($\bar{X}=31.50, SS=4.19$) bu alt boyuttan elde ettikleri puanlar erkek öğretmen adaylarının ($\bar{X}=30.03, SS=4.21$) elde ettikleri tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Resim-İş öğretmen adaylarının “Uyum” alt boyutunun cinsiyete göre ANOVA sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 7. Resim-İş Öğretmenlerinin Uyum Alt-boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p
Gruplar Arası	52.6	1	52.6	3.24	.074
Gruplar İçi	2565	158	16.2		
Toplam	2618	159			

“Uyum” alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre “ANOVA” testi sonucu göstermiştir ki; Resim-İş öğretmenliği adaylarının bu alt boyutta öğretmenliğine yönelik tutumlarında cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [$F(1.158)=3.24; p>.05$]. Buna göre, kadın öğretmen adaylarının ($\bar{X}=17.65, SS=3.89$) bu alt boyuttan elde ettikleri puanlar erkek öğretmen adaylarının ($\bar{X}=18.14, SS=4.66$) elde ettikleri tutum puanları arasında anlamlı seviyede bir farklılaş-

manın bulunmadığı görülmüştür.

Resim-İş Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının “Aylık Harcama Düzeyi” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının aylık harcama düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi için ÖMTÖ alt boyutlarının her birisi için ANOVA gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Resim-İş Öğretmenlerinin ÖMTÖ Puanlarının Aylık Harcama Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalama	F	p
Sevgi	Gruplar Arası	781	2	390	1.34	.264
	Gruplar İçi	45705	157	291		
	Toplam	46487	159			
Değer	Gruplar Arası	20	2	10.1	0.56	.569
	Gruplar İçi	2811	157	17.9		
	Toplam	2832	159			
Uyum	Gruplar Arası	52	2	52.5	3.24	.074
	Gruplar İçi	2565	157	16.2		
	Toplam	2617	159			

Gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre, Sevgi [$F(2.157)=1.34$; $p>.05$], Değer [$F(2.157)=0.56$; $p>.05$] ve Uyum [$F(2.157)=3.24$; $p>.05$] alt boyutları için farklı seviyelerde harcama düzeyine sahip öğrencilerin elde ettikleri skorların istatistiksel olarak anlamlı seviyede farklılaşmadığı görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Resim-İş öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve sosyoekonomik seviyelerinin dolaylı bir göstergesi olan aylık harcama miktarı değişkenleri bakımından öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre değerlendirilmesi sonucunda “Sevgi” alt boyutunda kız öğrenciler lehine bir sonuç elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgu Çapri ve Çelikkaleli (2008) ve Akkaya (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda bulgular paralellik göstermektedir. Diğer taraftan ilgili literatürde elde edilen bu bulgu ile çelişen sonuçlar olduğu da görülmüştür. Örneğin, Eraslan ve Çakıcı (2011), Çakır, Kan ve Sünbül (2006), Karahan, 2005 ve Tanel, Şengören ve Tanel (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda cinsiyete göre farklılaşmaların olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan, değer ve uyum alt boyutlarında ise herhangi bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Elde edilen bir diğer sonuca göre, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin “Değer” alt boyutunda elde ettikleri skorlar 1. sınıf öğrencilerinin elde ettikleri skora göre anlamlı seviyede daha yüksektir. Nitekim Sağlam (2008); Çapa ve Çil (2000) ve Tanel, Şengören ve Tanel (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da sınıf seviyesi arttıkça öğretmenliğe yönelik tutumların olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Diğer taraftan Baykara Pehlivan (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların sınıfa göre farklılaşma-

dığı belirtilmiştir. Diğer taraftan, değer ve uyum alt boyutlarında anlamlı seviyede bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Giriş bölümünde de belirtildiği üzere, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarla ilgili Resim-İş öğretmen adayları ile gerçekleştirilen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebepten ötürü farklı alanlarda öğretmen ve öğretmen adayları ile yürütülen diğer çalışmalarla sağlıklı bir karşılaştırma yapabilmek mümkün görünmemektedir. Karşılaştırma yapmayı zorlaştıran bir diğer sebep de kullanılan ölçme araçlarındaki farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Ölçeklerin tutumları farklı alt boyutlarda ve farklı bağlamlarda ölçmesi, farklı çalışmaları karşılaştırabilmeyi olumsuz etkileyeceği açıktır. Gerek cinsiyet gerekse öğrencilerin buldukları sınıfa göre ilgili literatürde birbiri ile çelişen sonuçların görülmesi farklı örneklem grupları ile ve farklı desenler kullanılarak daha fazla çalışma gerçekleştirilmesinin önemini göstermektedir.

Diğer taraftan, öğrencilerin aylık harcama seviyelerine göre ÖMTÖ alt boyut puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür. İlgili literatürde öğretmen adaylarının aylık harcamalarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun ilişkisini ele alan çalışma bulunmadığı için bu konuda kesin bir karşılaştırma yapabilmek mümkün değildir; fakat öğretmenliğe yönelik tutumun farklı sosyo-ekonomik seviyeden gelen öğrencilere göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Kaynakça

- Akkaya, N. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 35-42
- Aslan, D. ve Köksal Akyol, A. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve meslekî benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Ataunal, A. (2003). *Niçin ve nasıl bir öğretmen?* Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Ceyhan, A. A. (2003). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algı ve beklentileri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 51-68.
- Çakır, Ö. Kan, A., ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve öz-yeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.

- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 33-53.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 32(162),136-145.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:18, s.28-37.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2, 427-438.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T., ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116), 27-33.
- Güdek, B. (2007). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının öğrenciye ait farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gündüz, H. B. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Karslı, M. D. (Ed.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Gürbüz, H. ve Kışoğlu, M. (2007). *Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi örneği)*, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 96(2), 71-83.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri* (11. bas-

k1). Ankara: Tekışık Web Ofset.

Karahan, H. (2005). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinin diğer öğretmenlerle öğretmenlik tutumları açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367–380.

Köğce, D., Aydın M. ve Yıldız C. (2009). Birinci ve dördüncü sınıf matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının karşılaştırılması. *I. uluslararası Türkiye eğitim araştırmaları kongresi*. Çanakkale.(1-3 Mayıs 2009)

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2008). *Öğretmen yeterlikleri: öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Yayınları.

Öztürk, B., Doğan, O. ve Koç, G. (2005). Eğitim fakültesi öğrencileri ile fen-edebiyat fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-22

Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.

Semerci, Ç. (1999). Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 23(11), 51-55.

- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Şimşek, H. (2005). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-26.
- Tanel, R., Şengören, S. K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 1-9.
- Tezel Özbek, Z. ve AYTEKİN, F. (2003). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve öğretmenlik uygulaması dersinden memnuniyet durumları üzerinde bir araştırma. *Çağdaş Eğitim*, 28(295), 31-39.
- Üstüner, M., Demirtaş H. ve Cömert M. (2009). The attitudes of prospective teachers towards the profession of teaching (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Education and Science*, 34(151), 140-155.